

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
А.М.Острянюк
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Галузь знань – D – Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність – D8 – Право

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – денна/заочна

Форма підсумкового контролю – екзамен

2025 – 2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Розробник Щербина Світлана Вікторівна, кандидатка історичних наук, доцентка кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Рахно Олександр Якович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Мова навчання – українська.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є формування у студентів компетентностей творчого осмислення історичного минулого українського народу від найдавніших часів до сьогодення в контексті світової історії та практики державотворення в сучасній українській державі; набуття студентами наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного; формування умінь критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, застосовувати набуті знання з історії для орієнтації в громадсько-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій; виховання у студентської молоді патріотизму, національної й громадської свідомості, формування толерантного, неупередженого ставлення до інших народів, утвердження ідеалів гуманізму.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3	3
Кількість годин:	90	90
- лекції	16	12
- практичні / семінарські	14	8
- лабораторні		
- індивідуальні завдання		
- самостійна робота студента	60	70

Статус навчальної дисципліни - нормативна.

Передумови для вивчення дисципліни. Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні дисципліни студент повинен мати базові знання з історії України, історії української культури, географії.

Очікувані результати навчання

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних **компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких **програмних результатів навчання**:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами

ПРН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

Передумови для вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з історії України, географії, історії української культури.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Стародавня, середньовічна і ранньомодерна історія України												
Тема 1. Вступ. Стародавня доба. Київська Русь. Галицько-Волинська держава.	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Українські землі під владою Литви, Польщі та інших держав	10	2	2			6	8	2				6
Тема 3. Українська національна революція (1648–1676).	9	2	2			5	10	2				8

Тема 4. Українські землі наприкінці XVII–XVIII ст.	10	2	2			6	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1	39	8	8			23	38	8				30
Змістовний модуль 2. Українські землі у XIX – 30-х рр. XX ст.												
Тема 5. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій.	10	2	2			6	10		2			8
Тема 6. Українська революція (1917 – 1921 рр.).	9	2				7	8	2				6
Тема 7. Україна в 20-30-х рр.	8		2			6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	27	4	4			19	26	2	2			22
Змістовий модуль 3. Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945) та післявоєнний період. Незалежна Україна.												
Тема 8. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	8	2				6	8					8
Тема 9. Українська РСР у другій половині 40-х – першій половині 80-х рр.	8	2				6	8	2				6
Тема 10. Відновлення незалежності України. Становлення України як незалежної держави	8		2			6	8		2			8
Разом за змістовим модулем 3	24	4	2			18	26	2	2			22
Усього годин	90	16	14			62	90	12	4			74

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: усне опитування, творчі роботи, тестування, презентації, участь у груповій роботі, створення проєктів.

Підсумковий контроль – іспит.

Розподіл балів за темами:

	Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий іспит	Сума
--	---	-------------------	------

Тема	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
Бали	7	7	7	8	7	7	8	7	7	10	25	100

Критерії оцінювання результатів навчання

- характеристика відповіді студента: правильність, логічність, обґрунтованість;
- якість знань: повнота, гнучкість, системність, міцність;
- сформованість умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (уміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- самостійність суджень.

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання іспиту та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 балів** («відмінно»), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується історичною термінологією.

Студент може отримати **4 бали** («добре»), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується історичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **3 бали** («задовільно»), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Студент може отримати **2 бали** («незадовільно»), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується історичною термінологією.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Матеріально-технічне забезпечення

Технічні засоби навчання (ноутбук, проектор, мультимедійна дошка)

Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література:

1. Алексєєв Ю.М. Історія України: навчальний посібник для вузів. К., 2004. 256 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. К., 2016. 656 с.
3. Гупан Н.М., Пометун О.І. Історія України. К.: Освіта. 2012. 336 с.
4. Литвин В. Історія України: підручник / відп. ред.. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України.К.: Наукова думка, 2013. 991 с.
5. Литвин В.М. Історія України (у 3-х томах). К.: Альтернативи, 2005.
6. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. К. : Наук. думка, 2013. 1056 с.
7. Котова Н. Історія України: навчальний посібник. Харків: Одиссей, 2005. 413 с.
8. Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.П.Дрожжин та ін..К.: Вища школа, 2000. 663 с.
9. Підкова І., Шуст Р. Довідник з історії України. Ч. 1-3. К.: Генеза, 1999.
10. Політична історія України. У 6-ти т. К., 2002–2004.
11. Політична історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.І.Танцюри.К., 2001. 488 с.

12. Рибалка І.К. Історія України. Ч.1-2. К., 1995, 1997.
13. Калініченко В.В., Рибалка І.К., Історія України. Частина III: 1917-2003 рр.: Підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів. Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2004.
14. Михальчук П. А. Історія України. Курс лекцій. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Тернопіль: Астон, 2003. 272 с.
15. Михальчук П.А. Історія України, Термінологічний і хронологічний довідник. Вид 2-ге, доп. і перероб. Тернопіль: «Підручники і посібники», 2006. 192 с.
16. Україна крізь віки. В. 15-ти томах. К.: Альтернативи, 1998–2001.
17. Україна в ХХ ст.: зб. документів і матеріалів (1900–1939). Упор. А.Г.Слюсаренко, А.О.Буравченков, М.І.Миронець та ін. К., 2000. 448 с.
18. Бойко О. Д. Історія України : навч. посіб. Київ : Академія, 2021. 640 с.
19. Історія України: суспільство, культура, державність : навч. оосіб. / П. В. Вербицька та ін. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 267 с.
20. Кралюк П. М. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків : Фоліо, 2020. 423 с.
21. Зінкевич Р. Д. Історія державності та культури України : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2020. 239 с.
22. Забзалюк Д. Є. Історія держави та права України: навчальний посібник (у схемах і таблицях). Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 120 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2353>.
23. Українська культура : підручник / В. О. Лозовой та ін. Харків : Право, 2021. 400 с.
24. Букач В. М., Бакланова Н. М. Історія української культури. Словник-довідник : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти. Одеса : Букаєв В. В., 2021. 216 с.

Допоміжна література:

1. Залізняк Л. Нариси стародавньої історії України. К., 1994.
2. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. К.:Альтернативи, 1998. 336 с.
3. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. К., 1984.
4. Толочко П.П. Киевская Русь. К., 1997.
5. Боплан де Гійом Левассер. Опис України. Львів, 1990.
6. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. К., 1994
7. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. К., 1998. 320 с.
8. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 т. К., 1990–1991.
9. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. Львів, 1990.
10. Літопис Самовидця. К., 1971.
11. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676). К., 1999. 325 с.

12. Гетьмани України: Історичні портрети. К., 1991.
13. Коваленко О. Павло Полуботок – політик і людина. Чернігів, 1996.
14. Павленко С. Іван Мазепа. К.:Альтернативи, 2003. 416 с.
15. Никифорак М.В. Буковина в державно-правовій системі Австрії (1774–1918 рр.). Чернівці: Рута, 2004. 383 с.
16. Волковинський В.М. Бойові дії на українських землях в роки Першої світової війни //Український історичний журнал. 2004. №4. С. 38–55.
17. Литвин В. Україна: доба війн і революцій (1914 – 1920). К., 2003. 488 с.
18. Сарбей В.Г. Національне відродження України. Т.9. К., 1999. 336 с.
19. Верстюк В. Українська Центральна Рада: Навч. посібник. К.:Заповіт, 1997. 344 с.
20. Кравчук М. Українські Січові Стрільці. Івано-Франківськ. 1998.
21. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів. 1995.
22. Реєнт О. Павло Скоропадський. К.:Альтернативи. 2003. 304 с.
23. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. / Україна крізь віки. Т.10. К.:Альтернативи, 1999. 320 с.
24. Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис. К.:Либідь, 1999. 976 с.
25. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У 2-х т. К., 1996–1997.
26. Вегеш М. Карпатська Україна (1938–1939). Ужгород, 1993.
27. Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921 – 1939) / Україна крізь віки. Т. 11. К., 1999. 335 с.
28. Шаповал Ю. Україна 20-50 років: сторінки неписаної історії. К., 1993.
29. Воєнні конфлікти другої половини ХХ століття. К., 2004. 100 с.
30. Коваль М. В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939 – 1945 рр.) / Україна крізь віки. Т.12. К., 1999. 335 с.
31. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів. 1993.
32. Патриляк І.К. Військова діяльність ОУН(б) у 1940 – 1942 рр. К., 2004. 598 с.
33. Трубайчук А. Друга світова війна. К., 1995.
34. Голод в Україні 1946 – 1947 рр. Документи і матеріали. Нью-Йорк, 1996.
35. Медведєв Р.О. М.Хрущов: Політична біографія. К., 1992.
36. Шелест П. Да не судимы будете. Дневниковые записи, воспоминания члена Политбюро ЦК КПСС. М., 1995.
37. Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990-х рр. К., 1998. 720 с.
38. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. К., 1991.
39. Декларація про державний суверенітет України. К., 1990.
40. Конституція України. К., 1996.
41. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.) / Україна крізь віки. Т.14. К., 2000. 306 с.
42. Терещенко Ю. Україна і європейський світ. К., 1996.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2024).
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського. : веб-сайт. URL: www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 20.08.2024).
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. : веб-сайт. URL: <https://nlu.org.ua/> (дата звернення: 20.08.2024).
4. Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації : веб сайт. URL: <http://litopys.org.ua/> (дата звернення: 20.08.2024).
5. Інститут історії України Національної академії наук України : веб-сайт. URL: <http://www.history.org.ua> (дата звернення: 20.08.2024).
6. Український інститут національної пам'яті : веб-сайт. URL: <https://uinp.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2024).
7. Козацтво XV – XXI ст. : веб-сайт. URL: <http://www.cossackdom.com/indexu.html> (дата звернення: 20.08.2024).
8. Ukrainian Institute of National Remembrance : Youtube : веб-сайт. URL: www.youtube.com/@UINPOfficial (дата звернення: 20.08.2024).
9. LikБез. Історичний фронт : YouTube : www.youtube.com/@likbezua (дата звернення: 20.08.2024). веб-сайт. URL: 17
10. Локальна історія : Youtube : веб-сайт. URL: www.youtube.com/@localhistoryUA (дата звернення: 20.08.2024).
11. Реальна історія : Youtube : веб-сайт. URL: www.youtube.com/@realnaistoriya (дата звернення: 20.08.2024).
12. Новітня історія України: від початку Другої світової війни до сучасності : Prometheus : веб-сайт. URL: https://prometheus.org.ua/course/course_v1:KNU+101+2014_T2 (дата звернення: 20.08.2024).
13. <http://history.org.ua>
14. <http://litopys.org.ua>
15. <http://cossackdom.com/>
16. <http://heraldry.com.ua>
17. <http://golodomor.org.ua/>